

Amatör Futbol Ligindeki Stadyumlarda Alınan Güvenlik Önlemlerine İlişkin Seyirci Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Investigation of Audience Perceptions Regarding the Safety Measures Taken at Stadiums in the Amateur Football League in Terms of Various Variables

Burak KARABABA¹, Davut BUDAK²

¹Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

²Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

ÖZ: Futbol müsabakalarına katılan seyirciler için müsabaka alanındaki güvenlik önlemleri büyük önem arz etmektedir. Fakat amatör düzeyde oynanan müsabakalardaki güvenlik önlemlerinin yeterli olup olmadığı incelenmesi gereken bir konudur. Bu nedenle amatör futbol ligini izlemek için müsabaka alanında bulunan taraftarların, müsabakalar için alınan güvenlik önlemlerine karşı bakış açılarını ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu çalışma, katılımcıların güvenlik önlemlerine yönelik bakış açılarını ortaya koymak açısından tanımlayıcı bir yapıdadır. Çalışma evrenini Erzurum amatör futbol ligi müsabakalarındaki taraftarlar oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise evren içerisinde rastgele seçilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 316 taraftardan oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve taraftarların alınan güvenlik önlemlerine yönelik bakış açılarını belirlemek için "Sporda Güvenlik" ölçeği kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım göstermesi nedeniyle parametrik testlerden One Way Anova Testi kullanılmıştır. Araştırma neticesinde; yaş değişkenine göre alınan güvenlik önlemlerine, güvenlik sistemlerinin kullanılma algısına ve gerekli kontrol işlemlerinin yapılma algısında 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre daha düşük ortalamalara sahip oldukları; katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre daha düşük düzeyde eğitim seviyelerine sahip olan katılımcıların daha yüksek düzeyde eğitim seviyelerine sahip olan katılımcılara göre yüksek düzeyde ortalamalara sahip oldukları ve katılımcılara stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusunun kim olduğuna yönelik yöneltilen soruya göre ağırlıklı olarak meydana gelen şiddet olaylarının sorumlusunun tek bir grupta toplanmadığı; sporcular, taraftarlar ve yöneticiler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bu çalışma ile amatör futbol müsabakalarının düzenlendiği tesislerin güvenlik önlemleri bakımından yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sporda güvenlik, futbol, taraftar, şiddet, amatör.

ABSTRACT: Security measures in the competition area are very important for the spectators participating in football matches. However, it is an issue that needs to be examined whether the security measures in the competitions played at the amateur level are sufficient. For this reason, it aims to reveal the perspectives of the fans in the competition area to watch the amateur football league against the security measures taken for the competitions. This study is descriptive in revealing the participants' perspectives on security measures. The universe of the study consists of the fans in Erzurum amateur football league competitions. The sample group comprises 316 supporters randomly selected from the universe and agreed to participate in the research. A personal information form was used as a data collection tool, and the "Safety in Sports" scale was used to determine the fans' perspectives on the security measures taken. Due to the normal distribution of the data, the One Way Anova Test, one of the parametric tests, was used. As a result of the research, According to the age variable, the participants in the 25 and under age group have lower averages than the participants in the other age groups in the perception of the security measures taken, the perception of using the security systems and the necessary control procedures; According to the educational status variable of the participants, the participants with a lower level of education had higher averages than the participants with a higher level of education. According to the question asked to the participants responsible for the violence experienced in the stadiums, it was not found that the person responsible for the violence that occurred predominantly was in a single group. It is seen that it focuses on athletes, fans, and managers. This study concluded that the facilities where amateur football competitions are held need to be improved regarding security measures.

Keywords: safety in sports, football, fan, violence, amateur.

AÇIK ERIŞİM

Editör:

Deniz BEDİR

Erzurum Teknik Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

Hakemler:

Talha MURATHAN

İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Malatya, Türkiye.

Yunus Sinan BİRİCİK

Atatürk Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, Türkiye.

İletişim:

Burak KARABABA

burak.karabab@erzurum.edu.tr

Davut BUDAK

dbudak@atauni.edu.tr

Tarihler:

Geliş: 02.04.2023

Kabul: 01.05.2023

Yayınlanma: 30.06.2023

Künye:

Karababa, B., & Budak, D. (2023).

Amatör futbol ligindeki stadyumlarda alınan güvenlik önlemlerine ilişkin seyirci algılarının çeşitli değişkenler

açısından incelenmesi. *Uluslararası Egzersiz Psikolojisi Dergisi*, 5(1), 22-29.

<https://doi.org/10.51538/intjouexerpsyc.1291232>

1. GİRİŞ

Spor müsabakaları spor tüketicilerine birçok alanda hizmet sunmaktadır. Spor tüketicilerinin stresten uzaklaşma ve aitlik duygusu gibi özelliklerini geliştirmekte ve seyircilerin sabırsızlıkla bekleyip eğlence amaçlı katıldıkları bir alandır (Basım & Argan, 2009). Spor 19. yüzyılda çeşitli nedenlerden dolayı yaygınlaşmaya başlamış, 21. yüzyılda ise spor olgusunun önüne geçmiştir. İnsanların günlük yaşamda adlandıramadıkları duyguların yansımaları bu olgu içerisinde bulabilmektedirler. Futbol insanlara üzüntü, sevinç ve eğlence gibi duyguları yaşayabilecekleri bir alan sunmaktadır (Talimciler, 2008). Amatör düzeyde oynanan futbol müsabakalarında futbolcuların davranışlarının zaman zaman değişebileceği ve yetersiz maddi imkanlardan dolayı sportif kimlik davranışlarının dışına çıkabilecekleri söylenmektedir (Işım ve ark., 2015). “Futbol hem ulusal hem de uluslararası alanda, amatör ve profesyonel düzeyde yapılan takım sporları içerisinde en popüler olan spor dalıdır” (Konter, 2006). Bu popülerliğe paralel olarak futbol karşılaşmalarının yapıldığı stadyumların daha modern ve güvenilir bir yapıya dönüşme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bu alandaki etkinlikler sırasında alınan güvenlik tedbirleri izleyiciler için büyük önem arz etmektedir.

Taraftarlar kulüpler ile gönül bağı olan ve müsabakaları takip eden kişilerdir (Talimciler, 2007). Taraftarlar, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzeyi ve farklı meslek gruplarını içerisinde bulunduran değişik gruplardır. Aynı takım taraftarları birbirlerine destek olurken, farklı takım taraftarları ve farklı fikirlere sahip olan kitleler arasında güvenlik tedbirlerini etkileyecek problemler çıkabilmektedir (Albayrak, 2016; Boraloğlu, 2001).

Güvenlik kavramı, insanoğlunun var olduğu günden günümüze kadar olan süre zarfında, içeriden ve dışarıdan gelebilecek zarar ve risklere karşı tedbir alma imkânı sağlamaktadır. İnsanlar kendilerini bedensel ve ruhsal açıdan güvende hissetmek isterler. İnsanoğlu kendisini güvende hissetmediği anda alınmış olan önlem ve tedbirlerin hiçbir ehemmiyeti yoktur (Bahar & Sönmez, 2019). Türkiye’de spor müsabakaları için alınması gereken güvenlik önlemlerine yönelik kurallar “6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunla” belirlenmiştir. Oynanacak olan spor müsabakası için ev sahibi takım tarafından, müsabakada oluşabilecek herhangi bir olumsuz durumunun önüne geçebilecek kadar polis memuru, jandarma ve özel

güvenlik görevlileri ile iş birliği yapılarak önlemler alınmalıdır (Taştan ve Yancı, 2016).

Farklı ve branşlara özel düzenlenen çeşitli spor etkinlikleri hem seyircilerin hem de sporcuların ilgisini çekmektedir (Hall ve ark., 2012). Bu tür etkinliklere katılım ne kadar yüksek olursa, riskin boyutu da o derece artar. Bu yüzden dolayı, gerekli güvenliğin sağlanması için politika ve prosedürlerin sağlam temeller üzerine yerleştirilmesi gerekmektedir. Bunları gerçekleştirilmek için kuruluşlar, olaya ve mekâna özgü riskleri belirlemek, analiz etmek ve değerlendirmek için risk değerlendirme ve yönetim stratejilerini kullanır (Yurtseven, 2021).

Risk değerlendirmeleri, kuruluşların bir mekâna veya etkinliğe yönelik potansiyel tehditlere karşı koruyucu görevini üstlenmek ve koruma işlemi için tüm tehlikeleri içeren bir yaklaşımı benimseyerek "olaylar" için riskleri göz önüne almalıdır (Yurtseven, 2021). Spor ve özel etkinlik organizasyon işletmecileri, kendi sahalarında var olan eksiklikleri tanımlayarak ve tespit edilenlerle başa çıkmak için birtakım yöntemler geliştirerek bir tür risk söylemi aracılığıyla bunu başarmak için gerekenleri yaparlar (Yurtseven, 2021).

Literatür incelendiğinde; sporda güvenlik yönetimi üzerine çok az sayıda çalışmanın olduğu görülmektedir. Bu çalışmada, amatör futbol ligindeki güvenlik önlemlerinin yeterliliğini taraftarların bakış açısıyla ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu çalışma alan yazındaki sporda güvenlik yönetimi kavramı ile ilgili eksikliğin giderilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır. Amatör futbol müsabakalarındaki taraftarların;

1. “Alınan güvenlik önlemlerine” bakış açıları “yaş” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
2. “Alınan güvenlik önlemlerine” bakış açıları “eğitim durumu” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?
3. “Alınan güvenlik önlemlerine” bakış açıları “Sizce stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir?” değişkenine göre farklılık göstermekte midir?

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada betimsel araştırmalarda genellikle kullanılan tarama yönteminden faydalanılmıştır (Thomas & Nelson, 1996). Tarama yöntemi sayıca fazla gruplar üzerinde yürütülen, bireylerin konu ya da olayla ilgili görüş ve tutumlarının alındığı, bu konu ve olayların kendi koşulları içerisinde olduğu gibi betimlenmeye

çalışıldığı model olarak tanımlanmaktadır (Karakaya, 2009; Karasar, 2005).

Etik kurul onayı Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığının” tarafından 25.04.2023 tarih E-70400699-050.02.04-2300134107 sayılı karar ile alınmıştır. Araştırmaya gönüllü katılım politikası izlenmiş ve katılmak istemeyen katılımcılar araştırma kapsamına dahil edilmemiştir.

2.2. Çalışma Evreni ve Örneklem

Çalışma evrenini Erzurum amatör futbol ligi müsabakalarındaki taraftarlar oluşturmaktadır. Örneklem grubu ise 2023 yılı mart ayı içerisinde Erzurum ilinde düzenlenen amatör futbol müsabakalarında evren içerisinde rastgele seçilen ve araştırmaya katılmayı kabul eden 316 taraftardan oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunun 26-33 yaş aralığında olduğu (n=80, %25.3) olduğu, katılımcıların eğitim durumlarında çoğunun lisans mezunu (n=132, %41,8) olduğu, katılımcıların çoğunluğunun futbol seyirciliklerinin orta düzeyde (n=120, %38,0) olduğu ve stadyumlarda yaşanan şiddet olayların sorumlusunun çoğunlukla taraftarlar (n=128, %40,5) tarafından ortaya çıktığı görülmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada katılımcılardan veri toplama amacı ile iki bölümden oluşan anket formu kullanılmıştır. İlk bölüm araştırmacı tarafından oluşturulmuş olan kişisel bilgi formudur. Bu bölümde katılımcıların yaş, eğitim durumu ve sizce stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir gibi sosyo-demografik özelliklerini tespit etmeye yönelik sorular yer almaktadır. Anket formunun ikinci bölümünde katılımcıların alınan güvenlik önlemlerine yönelik bakış açılarını ortaya koymak için Taştan ve Yancı (2016) tarafından geliştirilen “Sporda Güvenlik” ölçeği yer almaktadır. Beşli Likert tipli anket ölçeği kullanılmış, (1) kesinlikle Katılıyorum, (2) katılıyorum, (3) kararsızım, (4) katılmıyorum ve (5) kesinlikle katılmıyorum olarak 5 aşamada derecelendirilmiştir. Ölçeğin K.M.O değeri

açısından .847, ‘Barlett’s Testi’ sonucu anlamlı bulunmuştur (p=.000). Sporda güvenlik ölçeği 20 soru 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar şu şekildedir:

- Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı: 12, 10, 13, 11, 20 (Boyut 1),
- Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı: 16, 15, 18, 14, 17, 19 (Boyut 2),
- Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı: 5, 4, 8, 9, 6 (Boyut 3),
- Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı: 1, 2, 3, 7. (Boyut 4) maddelerden oluşmaktadır.

Ölçeğin güvenilirliğini belirlemeye yönelik yapılan Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı analiz işlemine göre, ölçeğin tamamında Cronbach Alfa değeri .880 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin bu çalışmadaki Cronbach’s Alpha değeri .887 olarak bulunmuştur.

2.4. İstatistik Analizi

İlk etapta frekans analizinin ardından grupların normal dağılım gösterip göstermediği belirlenmiştir. Normalite testi için Çarpıklık ve Basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık değeri -.548 ile .873 arasında, Basıklık değeri ise -1.066 ile .872 arasında değiştiği gözlenmiştir. Çarpıklık ve Basıklık değerleri -1.5 ile +1.5 olduğu zaman normal dağılım olduğu kabul edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Yaş, eğitim durumu ve sizce stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir değişken grubuna sahip demografik özelliklere göre sporda güvenlik ölçeği alt boyutları ve toplam puanlarının karşılaştırılmasında Tek Yönlü ANOVA Testi kullanılmıştır. Anlamlı farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak için Post Hoc (LSD) Testi kullanılmıştır. Çalışmada analizler %95 güven aralığında gerçekleştirilmiş ve anlamlılık düzeyi p<.05 olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR

Tablo 1

Katılımcı Görüşlerinin “Yaş” Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Yaş	n	$\bar{x}$	ss	F	p(sig.)	Post hoc (LSD)
Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı	25 ve altı ¹	72	2.74	1.146	12.089	.000*	1<2,3,4,5
	26-33 ²	80	3.42	.696			
	34-41 ³	76	3.67	.891			
	42-49 ⁴	48	3.68	.843			
Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı	50 ve üstü ⁵	40	3.42	.930	2.048	.088	-
	25 ve altı ¹	72	2.16	.970			
	26-33 ²	80	2.46	.817			
	34-41 ³	76	2.15	.614			
engellenebilme algısı	42-49 ⁴	48	2.31	.661			
	50 ve üstü ⁵	40	2.30	.695			

Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı	25 ve altı ¹	72	2.23	1.133	44.876	.000*	1<2,3,4,5 2<3,4,5
	26-33 ²	80	2.95	1.251			
	34-41 ³	76	3.89	1.176			
	42-49 ⁴	48	4.25	.437			
	50 ve üstü ⁵	40	4.22	.465			
Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı	25 ve altı ¹	72	2.05	1.108	41.074	.000*	1<2,3,4,5 2<3,4,5
	26-33 ²	80	2.92	1.196			
	34-41 ³	76	3.77	1.191			
	42-49 ⁴	48	4.14	.499			
	50 ve üstü ⁵	40	3.82	.870			
SGÖ_ Toplam	25 ve altı ¹	72	2.30	.988	27.377	.000*	1<2,3,4,5 2<3,4,5
	26-33 ²	80	2.91	.733			
	34-41 ³	76	3.29	.666			
	42-49 ⁴	48	3.50	.455			
	50 ve üstü ⁵	40	3.36	.603			

*p<0.05

Tablo 1’de görüldüğü üzere çalışmaya katılanların yaşlarına göre sporda güvenlik düzeylerinin karşılaştırılmasında; alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı p<.05, stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı p<.05, stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı p<.05 alt boyutları ve ölçek toplam puanında p<.05 anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı, stadyumlarda

güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı, stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı ve toplam boyutunda 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre daha düşük ortalamalara sahip oldukları ve stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı, stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı ve toplam boyutunda 26-33 yaş aralığındaki katılımcıların daha yüksek düzeydeki tüm yaş aralığında bulunan katılımcılara göre daha düşük ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 2

Katılımcı Görüşlerinin “Eğitim Durumu” Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	Eğitim durumu	n	$\bar{x}$	ss	F	p(sig.)	Post hoc (LSD)
Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı	İlköğretim ¹	24	3.83	.845	2.539	.040*	1>4,5
	Lise ²	112	3.41	.928			
	Ön Lisans ³	28	3.54	.541			
	Lisans ⁴	132	3.23	1.031			
	Lisansüstü ⁵	20	3.16	1.254			
Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı	İlköğretim ¹	24	2.58	.976	6.684	.000*	2<1,4,5 3>2,4
	Lise ²	112	2.06	.422			
	Ön Lisans ³	28	2.78	.844			
	Lisans ⁴	132	2.27	.815			
	Lisansüstü ⁵	20	2.46	1.234			
Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı	İlköğretim ¹	24	4.43	.432	20.767	.000*	1>2,3,4,5 2>3,4 3<4,5 4>5
	Lise ²	112	3.87	.986			
	Ön Lisans ³	28	2.31	1.254			
	Lisans ⁴	132	2.94	1.340			
	Lisansüstü ⁵	20	3.56	1.227			
Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı	İlköğretim ¹	24	4.54	.698	19.968	.000*	1>2,3,4,5 2>3,4 4>3 5>4
	Lise ²	112	3.62	.923			
	Ön Lisans ³	28	2.25	1.427			
	Lisans ⁴	132	2.82	1.327			
	Lisansüstü ⁵	20	3.50	1.287			
SGÖ_ Toplam	İlköğretim ¹	24	3.75	.503	9.252	.000*	1>2,3,4,5 2>3,4
	Lise ²	112	3.16	.615			
	Ön Lisans ³	28	2.75	.805			
	Lisans ⁴	132	2.79	.949			
	Lisansüstü ⁵	20	3.12	1.047			

*p<0.05

Tablo 2’de görüldüğü üzere çalışmaya katılanların eğitim durumlarına göre sporda güvenlik bilgi düzeylerinin karşılaştırılmasında; alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı ($p=.040$), çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı ($p=.000$), stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı ($p=.000$), stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı ($p=.000$) alt boyutları ve ölçek toplam puanında ($p=.000$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda 1. boyutta ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanların lisans ve lisansüstüne göre; 2. boyutta ilköğretim, lisans ve lisansüstü eğitim düzeyine sahip olanların liseye göre ve ön lisans eğitim düzeyine sahip olanların lise ve lisans eğitim düzeyine sahip olanlara göre; 3. boyutta

ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanların diğer tüm aralıklardaki katılımcılara göre, lise cevabını veren katılımcıların ön lisans ve lisansa göre, lisans ve lisansüstü cevabı veren katılımcıların ön lisansa göre ve lisans cevabını veren katılımcıların lisansüstü cevabı veren katılımcılara göre; 4. boyutta ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanların diğer tüm aralıklardaki katılımcılara göre, lise cevabı veren katılımcıların ön lisans ve lisans cevabı veren katılımcılara göre, lisans cevabı veren katılımcıların ön lisans cevabı veren katılımcılara göre ve lisansüstü cevabı veren katılımcıların lisans cevabı veren katılımcılara göre ve toplam boyutunda ilköğretim eğitim düzeyine sahip olanların diğer tüm aralıklardaki katılımcılara göre ve lise cevabı veren katılımcıların ön lisans ve lisans cevabı veren katılımcılara göre daha yüksek düzeyde ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 3

Katılımcı Görüşlerinin “Sizce stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir” Değişkenine Göre Tek Yönlü ANOVA Sonuçları

Alt Boyutlar	SSYŞSK	n	$\bar{x}$	ss	F	p(sig.)	Post hoc (LSD)
Alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı	Sporcular ¹	40	3.60	.724	8.775	.000*	1>4,5 2>4,5 3>2,4,5 5>4
	Taraftarlar ²	128	3.28	.967			
	Yöneticiler ³	88	3.70	.969			
	Güvenlik Güçleri ⁴	4	2.00	.000			
	Holiganlar ⁵	56	2.95	.925			
Çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısı	Sporcular ¹	40	1.98	.804	4.045	.003*	3>1,2 5>1
	Taraftarlar ²	128	2.19	.675			
	Yöneticiler ³	88	2.50	.888			
	Güvenlik Güçleri ⁴	4	2.00	.000			
	Holiganlar ⁵	56	2.36	.749			
Stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı	Sporcular ¹	40	3.72	1.347	14.970	.000*	1>4,5 2>4,5 3>4,5
	Taraftarlar ²	128	3.55	1.217			
	Yöneticiler ³	88	3.67	1.255			
	Güvenlik Güçleri ⁴	4	2.00	.000			
	Holiganlar ⁵	56	2.32	.939			
Stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı	Sporcular ¹	40	3.80	1.299	14.195	.000*	1>2,4,5 2>4,5 3>4,5
	Taraftarlar ²	128	3.36	1.270			
	Yöneticiler ³	88	3.46	1.282			
	Güvenlik Güçleri ⁴	4	2.00	.000			
	Holiganlar ⁵	56	2.23	.806			
SGÖ_ Toplam	Sporcular ¹	40	3.18	.822	10.882	.000*	1>4,5 2>4,5 3>2,4,5
	Taraftarlar ²	128	3.04	.864			
	Yöneticiler ³	88	3.28	.767			
	Güvenlik Güçleri ⁴	4	2.00	.000			
	Holiganlar ⁵	56	2.47	.713			

* $p<0.05$ SSYŞSK (Sizce stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir)

Tablo 3’de görüldüğü üzere çalışmaya katılanların stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusu kimdir değişkenine göre sporda güvenlik bilgi düzeylerinin karşılaştırılmasında; alınan güvenlik tedbirlerinin yeterliliği algısı ($p=.000$), çıkan şiddet olaylarının güvenlik güçleri tarafından engellenebilme

algısı ($p=.003$), stadyumlarda güvenlik sistemlerinin kullanılma algısı ($p=.000$), stadyumlara girişlerde kontrollerin yapılma algısı ($p=.000$) alt boyutları ve ölçek toplam puanında ($p=.000$) anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda 1. Boyutta sporcular ve taraftarlar cevabı verenlerin güvenlik güçleri ve holiganlar cevabı veren katılımcılara göre, yöneticiler cevabı verenlerin taraftarlar, güvenlik güçleri ve holiganlar cevabı veren katılımcılara göre, holiganlar cevabı verenlerin güvenlik güçleri cevabı veren katılımcılara göre; 2. Boyutta yöneticiler cevabı verenlerin sporcular ve taraftarlar cevabı veren katılımcılara göre, holiganlar cevabı verenlerin sporcular cevabı veren katılımcılara göre; 3. Boyutta sporcular, taraftarlar ve yöneticiler cevabı verenlerin güvenlik güçleri ve holiganlar cevabı veren katılımcılara göre; 4. Boyutta sporcular cevabı verenlerin taraftarlar cevabı veren katılımcılara göre ve sporcular, taraftarlar, yöneticiler cevabı verenlerin güvenlik güçleri ve holiganlar cevabı veren katılımcılara göre; toplam boyutta yöneticiler cevabı verenlerin taraftarlar cevabı veren katılımcılara göre ve sporcular, taraftarlar, yöneticiler cevabı verenlerin güvenlik güçleri ve holiganlar cevabı veren katılımcılara göre daha yüksek düzeyde ortalamalara sahip oldukları görülmektedir.

4. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, amatör futbol ligindeki güvenlik önlemlerinin yeterliliğini taraftarların bakış açısıyla ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Katılımcıların yaş değişkenine göre alınan güvenlik önlemlerine, güvenlik sistemlerinin kullanılma algısına ve gerekli kontrol işlemlerinin yapılma algısı sonuçlarına göre 25 ve altı yaş grubunda olan katılımcıların diğer yaş aralığındaki katılımcılara göre daha düşük ortalamalara sahip oldukları ve güvenlik sistemlerinin kullanılması, girişlerde kontrollerin yapılması ve toplam boyutunda 26-33 yaş aralığındaki katılımcıların daha düşük ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Eraslan'ın (2023), futbol stadyumlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin seyirci algısını incelemiş, daha düşük düzeydeki yaş aralığına sahip katılımcıların güvenlik önlemleri yeterliliği algı puanlarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Çıkan şiddet olaylarının engellenebilme algısında yüksek yaş aralığındaki katılımcıların yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Yücel ve arkadaşlarının (2023) stadyumlardaki güvenlik önlemlerine ilişkin yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre anlamlı ilişki görülmemektedir. Taştan' (2023)'in Niğde ilindeki stadyumlarda alınan güvenlik önlemlerine ilişkin yaptığı çalışmada yaş değişkenine göre anlamlı ilişki görülmemektedir. Kayacan'ın (2020) futbol maçlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin yaptığı çalışmada stadyumlara girişlerde güvenlik

kontrollerinin yapılması ve çıkan olayların güvenlik güçleri tarafından engellenebilme algısında yüksek yaş aralığındaki katılımcıların yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Bizim çalışmamız ve literatürdeki yapılan çalışmalar doğrultusunda yüksek yaş aralığındaki katılımcıların ortalamalarının yüksek olduğu görülmektedir. Çalışmamızın amatör tesisler üzerine yapılmış olması nedeniyle daha yüksek düzeyde yaş aralığına sahip katılımcıların yüksek ortalamalara sahip olmalarının normal bir durum olduğu düşünülmektedir. Bu farkın nedeni olarak; değişen ve gelişen dünyada teknolojiye verilen önemin artması ile birlikte teknolojinin tesis yapımına getirdiği kolaylıklar ile de daha kaliteli ve daha modern tesisler inşa edilmesinin önünün açıldığı düşünülmektedir (Acar, 1994). Buradan hareketle daha düşük yaş aralığına sahip katılımcıların değişen ve gelişen dünyada daha teknolojik ve modern tesislerin olması ve bu tesislere uygun tedbirlerin alınması gerektiğini düşünmelerinden kaynaklandığı söylenebilir (Ayan, 2002; Öztürk, 2007; Demiröz, 2009).

Katılımcıların eğitim durumu değişkenine göre daha düşük düzeyde eğitim seviyelerine sahip olan katılımcıların daha yüksek düzeyde eğitim seviyelerine sahip olan katılımcılara göre yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Eraslan'ın (2023) Futbol stadyumlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin seyirci algıları isimli çalışmasında daha yüksek düzeyde eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların yüksek ortalamalara sahip oldukları görülmektedir. Yücel ve arkadaşlarının (2023) stadyumlardaki güvenlik önlemlerine ilişkin yaptığı çalışmada eğitim durumu yüksek olan katılımcılar düşük olanlara oranla "alınan güvenlik önlemlerine ilişkin tedbirlerin", "çıkan şiddet olaylarına karşı güvenlik güçlerinin" ve "stadyumlarda güvenlik sistemi kullanım oranının" yetersiz olduğu sonucuna varmışlardır. Bu duruma neden olarak eğitim seviyesi arttıkça insanların beklentilerinin artacağı düşünülmektedir. Aslan ve Geyik (2018)'in futbol ve basketbol taraftarları üzerine yaptığı bir araştırmada stadyumlarda meydana gelen olaylardaki sebeplerden biri olarak güvenlik önlemlerindeki eksiklikler olduğu sonucuna varmışlardır.

Katılımcılara stadyumlarda yaşanan şiddetin sorumlusunun kim olduğuna yönelik yöneltilen soruya göre ağırlıklı olarak meydana gelen şiddet olaylarının sorumlusunun tek bir grupta toplanmadığı; sporcular, taraftarlar ve yöneticiler üzerine yoğunlaştığı görülmektedir. Bunun nedeni olarak, futbol maçlarında meydana gelen şiddet olayları aktörlerinin

veya etkenlerinin fazla olması ve çeşitli olmasından dolayıdır. Bazı zamanlarda yöneticiler tarafından şiddet içeren sözler, bazı zamanlarda oyuncuların saha içerisindeki sportmenlik dışı hareketleri ve bazı zamanlarda ise tribünlerde meydana gelen kavgalar örnek olarak gösterilebilir (Kayacan, 2020). Literatür incelendiğinde İstanbul maratonu örneğinde şiddetin sorumlusunun büyük oranda sporcular olduğunun sonucuna varılmıştır (Kuş, 2019). Yücel ve arkadaşlarının (2023) stadyumlardaki güvenlik önlemlerine ilişkin yaptığı çalışmada katılımcıların büyük çoğunluğu meydana gelen şiddet olaylarına holiganların sebep oldukları sonucuna varmışlardır. Yalnız dikkat edilmesi gereken konu, şiddetin nedeni sadece holiganların olmaması ve alınması gereken önlemlerinde buna göre değerlendirilmesidir.

Sporcuların ve sporseverlerin güvenlikleri için stadyumların tasarımı, stadyumlardaki tedbirler ve müsabaka alanlarındaki alınan güvenlik tedbirleri büyük önem arz etmektedir. Profesyonel futbol müsabakalarının düzenlendiği tesislerde bu önlem ve tedbirler her ne kadar yeterli olsa da amatör futbol müsabakalarının düzenlendiği tesisler için bu durum aynı değildir. Bu çalışma ile amatör futbol müsabakalarının düzenlendiği tesislerdeki önlem ve tedbirlerin yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Sportif faaliyetlerin asıl amacının insan sağlığı ve güvenliği olması nedeniyle, bu faaliyetlerin düzenlendiği tesislerde amatör veya profesyonel müsabaka ayrımı gözetilmeksizin gerekli tedbirlerin alınması gereklidir. Önlem ve tedbirlere yönelik yasa veya mevzuatların özenle uygulanması ve uygulamanın yapılmadığı tesislerde gereken yaptırım esaslarının tam anlamıyla uygulanması gerektiği önerilmektedir.

5. DESTEK VE TEŞEKKÜR BEYANI

Araştırmaya katılan katılımcılara teşekkür ederiz.

6. ETİK BEYANI

Etik kurul onayı Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığının" tarafından

25.04.2023 tarih E-70400699-050.02.04-2300134107 sayılı karar ile alınmıştır.

7. YAZAR KATKILARI

Her iki yazarda eşit düzeyde katkı sağlamıştır.

8. KAYNAKLAR

- Acar, Z. A. (1994). *Bursa yöresinde halkın spora eğilimi ve yeni spor tesis politikasının yönü üzerindeki etkileri* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Bursa Uludağ Üniversitesi.
- Albayrak, V. (2016). *Elazığsporuna bağlı taraftarlar dernek üyelerinin saldırganlık düzeylerinin incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi
- Aslan, Ş., & Geyik, B. (2018). Futbol ve basketbol taraftarlarının sporda şiddet ve istenmeyen davranışlara bakışlarının incelenmesi. *Eurasian Research in Sport Science*, 3(1), 1-14. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/eriss/issue/38429/445742>
- Ayan, S. (2002). *Kırıkkale ilinde sporun yaygınlaştırılması için uygulanan spor tesis ve politikalarının incelenmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Kırıkkale Üniversitesi.
- Bahar, H., & Sönmez, M. E. (2019). Güvenlik Güçlerinin Sportif Organizasyonlardaki Stres Durumunun Analizi: Gaziantep Şehri Örneği. *Gaziantep Üniversitesi Ayıntap Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 61-79. <https://dergipark.org.tr/en/pub/gunaad/issue/51345/644858>
- Basım, N.H. & Argan, M. (2009). *Spor yönetimi*. Detay Yayıncılık. <https://www.detayyayin.com.tr/urun/spor-yonetimi>
- Boralhoğlu, G. (2001). Futbolsuz alanda mahrumiyet pozisyon. In B. Tanıl (Ed.), *Takımdan ayrı düz koşu*. İletişim Yayınları. <https://iletisim.com.tr/kitap/takimdan-ayri-duz-kosu/7456>
- Demiröz, M. V. (2009). *Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne ait spor tesislerinin, fiziksel özelliklerinin ve işletmecilik anlayışının, sporcu ve antrenörlerin ihtiyaç ve beklentileri açısından değerlendirilmesi (Çanakkale ili örneği)* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.
- Eraslan, A. (2023). Futbol stadyumlarında alınan güvenlik önlemlerine ilişkin seyirci algıları. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 66-82. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7739750>
- Işım, A. T., Güvendi, B., & Toros, T. (2015). Amatör lig futbolcularında sporda ahlaktan uzaklaşma, güdüsel iklim ve karar verme. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 5(1), 54-62. <https://doi.org/10.24289/ijsser.483295>
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. In A. Tanrıoğren (Ed.), *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Anı Yayıncılık.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi*. (14. bs.). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayacan, F. (2020). *Futbol maçlarında alınan güvenlik önlemlerinin Taraftar gözüyle değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Konter, E. (2006). *Sporda karşılaşma psikolojisi*. Nobel Yayın Dağıtım.

- Kuş, A. A. (2019). *Büyük spor organizasyonlarında kullanılan güvenlik sistemleri: İstanbul Maratonu örneği* [Yayımlanmamış doktora tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Öztürk, M. (2007). *Malatya il merkezindeki spor tesislerinin yönetim ve işletmecilik açılarından değerlendirilmesi* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. Pearson.
- Talimciler, A. (2007). Futbol Sahaları ve Spor Salonlarındaki Hak İhlalleri ve Taraftarlar Üzerindeki Etkisi. *Sosyoloji Dergisi*, (17).
- Talimciler, A. (2008). Futbol değil iş: Endüstriyel futbol. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 26(2), 89-114. <https://www.academia.edu/download/30476419/dergi26.pdf#page=97>
- Taştan, H. Ş. (2019). Niğde ilinde stadyuma maç izlemeye gelen seyircilerin alınan güvenlik önlemlerine ilişkin algıları. *Milli Kültür Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 52-65. <https://dergipark.org.tr/en/pub/mikad/issue/46678/573430>
- Taştan, H. Ş., & Yancı, H. B. A. (2016). Stadyumlarda alınan güvenlik önlemlerine ilişkin seyirci algıları ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 10(3), 386-394. <https://dergipark.org.tr/en/pub/bsd/issue/53482/711913>
- Thomas, J. R., Nelson, J. K. (1996). *Research methods in physical activity* (4th ed.). Human Kinetics.
- Yurtseven, C. N. (2021). Sporda güvenlik ve risk yönetimi. *ROL Spor Bilimleri Dergisi*, 2(3), 121-131. <https://doi.org/10.29228/roljournal.52706>
- Yücel, A. S., Çiftçi, İ., Karataş, Ö., Tan, Ç., & Karataş, E. Ö. (2018). Stadyumlardaki güvenlik önlemlerine ilişkin taraftar algılarının incelenmesi. *Journal of Educational Researches*, 9(5), 46-51. <http://ijer.inased.org/makale/769>